

Den ekonomiska vårpropositionen

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att – senast den 17 maj 2005 – avge yttrande över 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100) i fråga om förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för år 2005 jämte motioner som väckts med anledning av propositionen, allt i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde.

Inledning

Näringsutskottet yttrar sig över följande förslag till riksdagsbeslut inom utgiftsområdena 19, 21 och 24:

11. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för det under utgiftsområde 21 Energi uppförda ramanslaget 35:5 Energiforskning besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 546 000 000 kronor under 2006 och högst 546 000 000 kronor under perioden 2007–2009 (prop. avsnitt 3.2.18),

12. att riksdagen godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 21 Energi uppförda ramanslaget 35:8 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av en reaktor vid Barsebäcksverket (prop. avsnitt 3.2.18),

17. (delvis) att riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag enligt specifikation i propositionen (tabell 2.1).

Följande motioner, vilka har väckts med anledning av propositionen, berör näringsutskottets beredningsområde:

- 2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) (yrkandena 5–7) och
- 2004/05:Fi20 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m).

Härutöver överlämnar näringsutskottet – under förutsättning av finansutskottets medgivande – med yttrandet följande motioner som har väckts med anledning av s.k. händelse av större vikt (stormen i Sydsverige i början av år 2005) och som tidigare har överlämnats till näringsutskottet från miljö- och jordbruksutskottet:

- 2004/05:MJ6 av Göran Hägglund m.fl. (kd) (yrkande 14),

- 2004/05:MJ7 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) (yrkande 5 delvis),
- 2004/05:MJ8 av Maud Olofsson m.fl. (c) (delvis),
- 2004/05:MJ9 av Peter Eriksson m.fl. (mp) (yrkande 23).

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen på tilläggsbudget för budgetåret 2005 anvisar ett nytt ramanslag (33:6) Insatser med anledning av försvarsomställningen. De lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen är Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland. För att möjliggöra insatser i dessa regioner för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning samt för att möjliggöra omlokalisering av statliga arbetstillfällen behövs särskilda medel. Regeringen anser att anslaget bör föras upp med 200 miljoner kronor, som skall användas för kostnader för tillväxtfrämjande insatser och för kostnader för omlokalisering av statliga arbetstillfällen.

Motionerna

I motion 2004/05:Fi20 (m) begärs att regeringen senast i budgetpropositionen hösten 2005 återkommer till riksdagen med uppgift om den totala kostnaden för utlokaliseringen av statliga verk från Stockholm. Motionären redovisar att enligt flera fackförbund vars medlemmar berörs av omlokaliseringen troligtvis endast 10 % kommer att välja att flytta med verket. Enligt Statstjänstemannaförbundets beräkningar kommer förslaget att kosta över en miljon kronor per arbetstillfälle som flyttas, sägs det i motionen. Enligt motionären har kostnaden för utlokaliseringen av de statliga verken inte utretts. Vidare saknas en konsekvensbeskrivning av hur omlokaliseringen påverkar verksamheten. Det är därför angeläget att regeringen – senast hösten 2005 – återkommer till riksdagen med uppgifter om den totala kostnaden för omlokaliseringen.

I motion 2004/05:Fi4 (fp) begärs att riksdagen avslår regeringens förslag om ett nytt ramanslag (33:6) för insatser med anledning av försvarsomställningen. Folkpartiet tar inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet, eftersom partiet hade ett annat budgetalternativ, vilket blivit avvisat av riksdagen. Vissa markeringar bör dock göras, anser motionärerna; bl.a. bör regeringens förslag om att inrätta ett nytt anslag om 200 miljoner kronor för insatser i samband med försvarsomställningen avslås.

Vissa kompletterande uppgifter

I januari 2005 presenterade Lokaliseringsutredningen (utredare: f.d. riksdagsledamoten Jan Bergqvist) rapporten Omlokalisering av statlig verksamhet (N 2004:15, Rapport 1). Utredningens förslag innebar en sammanlagd omlokali-

sering av 2 700 årsarbeten (åa), varav 1 170 åa till Östersund, 190 åa till Arvidsjaur, 640 åa till Karlstad/Kristinehamn och 690 åa till Gotland. Därutöver tillkom 50 åa till Gotland eller Karlstad. (Samtliga antalsuppgifter är cirkauppgifter.) Enligt förslaget skulle sex myndigheter omlokaliseras i sin helhet, två myndigheter till sin huvuddel och tio myndigheter till viss del. Utredningen gjorde bedömningen att förslagen sammantaget ger ett bättre utnyttjande av landets resurser. Beräkningarna pekade på ökade kostnader för berörda myndigheter i anslutning till omställningen. Samtidigt framhölls att mycket talar för att de löpande driftskostnaderna på den nya orten blir lägre jämfört med Stockholm.

Berörda myndigheter m.fl. har yttrat sig över Lokaliseringsutredningens rapport.

I mars 2005 presenterades Lokaliseringsutredningens slutrapport (N 2004: 15, Rapport 2), vilken omfattar dels lokaliseringsförslag beträffande en myndighet, dels ett förslag att staten ställer ännu tydligare krav på de statliga företagen att medverka i regional utveckling.

Enligt en överenskommelse som slöts mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna den 5 april 2005 angående lokaliseringar av statliga verksamheter som ett led i försvarsomställningen skall drygt 2 350 statliga arbetstillfällen från myndigheter lokaliseras till Östersund, Gotland, Karlstad/Kristinehamn och Arvidsjaur. När det gäller omlokalisering år 2005 skall Arbetslivsinstitutet omlokaliseras till Östersund (30 åa) och till Gotland (15 åa) och vidare Institutet för tillväxtpolitiska studier till Östersund (10 åa). Även Almi Företagspartner AB skall under år 2005 preliminärt påbörja etablering i Östersund (21 åa). Överenskommelsen kan enligt uppgift inte räknas som slutgiltig; särskilt kan förskjutningar i fråga om flyttningsåret bli aktuella. Enligt överenskommelsen skall dock omlokaliseringen vara avslutad inom en treårsperiod. När det gäller Statens naturvårdsverk skall de tre partierna senast den 1 september 2005 vara överens om vilken verksamhet som skall omlokaliseras. Vidare skall de närmare formerna för omlokaliseringen från Kronofogdemyndigheten beredas ytterligare.

Enligt den ovannämnda överenskommelsen fortsätter inför budgetpropositionen för år 2006 beredningen mellan Finansdepartementet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet av kostnads- och finansieringsfrågor för omlokaliseringen. I överenskommelsen nämns också att regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är överens om vikten av att riksdagens generella lokaliseringsprinciper följs. En gemensam arbetsgrupp skall bildas för regelbunden avstämning och uppföljning av förestående och genomförda lokaliseringar av statliga myndigheter och bolag under hela omlokaliseringsperioden.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet avses det nyinrättade anslaget bl.a. användas till myndigheternas flyttkostnader, lokalanpassning och ny utrustning på den nya orten samt rekryterings- och utbildningskostnader.

När det gäller den nu aktuella omlokaliseringsfrågan kan omnämnas en interpellation (ip. 2004/05:360) i februari 2005 av Martin Andreasson (fp) till statsrådet Ulrica Messing om konsekvensanalyser av statliga omlokaliseringar

– även för de regioner som skulle bli av med statliga tjänster. Enligt statsrådet pågick beredningen av förslagen inklusive en fördjupning och breddning av de myndighetsspecifika analyserna. Detta ägde rum inom varje ansvarigt departement, informerades det.

Vidare har statsrådet Ulrica Messing svarat på en fråga (fr. 2004/05:1424) av Gudrun Schyman (-) om avsaknad av genusperspektiv i Lokaliseringsutredningen. Statsrådet menade att regeringen för en politik som innebär att jämställdhetsperspektivet skall integreras i alla politikområden. En förklaring – men ingen ursäkt – till avsaknaden av redovisade jämställdhetskonskvenser var enligt statsrådet att Lokaliseringsutredningen arbetade under stark tidspress med fokus på behoven i de mottagande regionerna. Statsrådet sade sig vara medveten om att en stor andel av de sysselsatta inom den statliga sektorn är kvinnor och att det därför i hög grad är kvinnor som berörs av omlokaliseringarna. Till följd av tidigare omlokaliseringar hade ett flertal mansdominerade myndigheter redan omlokaliserats och hade därför inte varit aktuella för överväganden denna gång.

I riksdagens frågestund den 21 april 2005 tog dels Lena Adelsohn Liljeroth (m), dels Gunilla Tjernberg (kd) upp omlokaliseringsfrågor med anknytning till Riksantikvarieämbetet och Riksställningar. Utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky genmälde att varken Moderata samlingspartiet eller Kristdemokraterna hade egna förslag angående sysselsättningstillfällen på Gotland.

I början av april 2005 svarade statsrådet Ulrica Messing på en fråga (fr. 2004/05:1365) från Marietta de Pourbaix-Lundin (m) om totalkostnaden för utlokalisering av jobb från Stockholm. Enligt statsrådets svar skiljer sig kostnaderna för omlokaliseringarna åt mellan de olika myndigheterna, liksom deras ekonomiska situation. Därför kommer varje myndighet att bedömas utifrån sina egna förutsättningar att finansiera merkostnaden för omlokaliseringen. Den totala kostnaden för myndigheterna, t.ex. lokal-, löne- och flyttkostnader, kan enligt statsrådet bedömas först efter genomförda omlokaliseringar. Vidare informerades om regeringens avsikt att – om behov uppkommer – återkomma till riksdagen med redovisningar av arbetet med omlokalisering samt eventuella finansieringsfrågor. Statsrådet framhöll också att omlokaliseringarna skall ske på ett sådant sätt att verksamheterna långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Vid riksdagens frågestund den 14 april 2005 ställdes flera frågor om utlokalisering till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin. Statsrådet påpekade bl.a. att statens verksamhet inte berör bara huvudstaden utan hela landet. Att de svenska städerna, och inte bara Stockholm, får möjlighet att utvecklas betyder i längden mycket för landsbygdens utveckling, sade hon.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet instämmer i bedömningen att det behövs ett antal särskilda insatser i de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen. En av dessa insatser rör omlokalisering av arbetstillfällen från

statliga myndigheter och bolag. Enligt den överenskommelse som har träffats mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet skall ca 1 215 årsarbeten (åa) lokaliseras till Östersund, ca 120 åa till Arvidsjaur, ca 690 åa till Karlstad/Kristinehamn och ca 515 åa till Gotland under perioden 2005–2007. Vissa ytterligare omlokaliseringar utreds vidare.

Eftersom etablering på ny ort preliminärt skall påbörjas under år 2005 för några myndigheter och ett statligt bolag anser näringsutskottet att regeringens förslag (propositionen p. 17 i denna del) om ett nytt ramanslag på 200 miljoner kronor är välavvägt och bör tillstyrkas av finansutskottet. Samtidigt har näringsutskottet noterat att regeringens avsikt är att – om behov uppkommer – återkomma till riksdagen med redovisningar av arbetet med omlokalisering samt eventuella finansieringsfrågor. De här upptagna motionerna i aktuella delar bör avstyrkas av finansutskottet.

Utgiftsområde 21 Energi

Propositionen

Enligt regeringens förslag skall anslag (35:1) Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader ökas med 1 miljon kronor och anslag (35:6) Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser minskas med 500 000 kronor. Motivet är att Energimyndigheten bör ta över ansvaret och därtill hörande anslag för statistik över industrins energianvändning från Statistiska centralbyrån.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under år 2005 för ramanslag (35:5) Energiforskning besluta om åtgärder i samband med energiforskning som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 546 miljoner kronor under år 2006 och högst 546 miljoner kronor under perioden 2007–2009. För att nuvarande program inom energiforskningen, inbegripet forskning om förnybara energikällor, skall kunna fullföljas behöver enligt regeringen ytterligare åtaganden på området kunna ingås redan under innevarande år.

Regeringen föreslår också att anslag (35:8) Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av en reaktor vid Barsebäcksverket även får användas för att finansiera merkostnader för avställnings- och servicedrift enligt gällande avtal som en följd av stängningen av den andra reaktorn vid Barsebäcksverket. Anslaget har hittills varit avsett för att täcka vissa merkostnader i samband med att driften av den första reaktorn i Barsebäcksverket upphörde i november 1999 enligt det avtal som träffats mellan staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB. Med anledning av regeringens beslut i december 2004 att ställa av Barsebäck 2 bör anslaget få användas även för att finansiera vissa kostnader som följer av detta. Regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen med redovisning angående planer för utbetalning och senare med förslag om lämplig anslagsbeteckning.

Motionen

I Folkpartiets motion 2004/05:Fi14 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande att under år 2005 under utgiftsområde 21 Energi, ramanslag (35:5) Energiforskning, göra åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 546 miljoner kronor under år 2006 och högst 546 miljoner kronor under perioden 2007–2009.

Vidare avvisar Folkpartiet regeringens förslag att anslag (35:8) Ersättning för vissa kostnader för avveckling av en reaktor vid Barsebäcksverket även får användas för kostnader i samband med avvecklingen av Barsebäck 2. Folkpartiet har konsekvent gått emot den förtida avvecklingen av båda reaktorerna eftersom den innebär en enorm kapitalförstöring. Nedläggningen innebär i praktiken att Sverige ökar sitt bidrag till växthuseffekten. Dessutom menar motionärerna att nedläggningen skapar osäkerhet om den framtida tillgången på energi.

Vissa kompletterande uppgifter

Hösten 2004 tillstyrkte näringsutskottet de i budgetpropositionen för år 2005 framlagda förslagen i fråga om anslag för energiforskning och motsvarande bemyndigande för regeringen (bet. 2004/05:NU3). Bemyndigandet gällde att under år 2005 för ramanslag (35:5) Energiforskning besluta om åtgärder som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, skulle medföra utgifter på högst 446 miljoner kronor under år 2006 och 446 miljoner kronor under perioden 2007–2009. Anslaget används för att finansiera forsknings- och utvecklingsinsatser inom energiområdet. Anslaget får även användas för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar.

Regeringen beslutade i december 2004 att den andra reaktorn i Barsebäck skall stängas vid utgången av maj 2005 i enlighet med en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet från oktober 2004. Då enades de nämnda partierna om en strategi för den fortsatta avvecklingen av kärnkraften. För riksdagens information redovisas strategin i sin exakta ordalydelse i propositionen om genomförande av EG:s direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas, m.m. (prop. 2004/05:62). Enligt redovisningen avser regeringen att senare återkomma till riksdagen med förslag avseende de inslag i strategin som förutsätter riksdagens godkännande.

I mars 2005 utsåg regeringen generaldirektören Yvonne Gustafsson att vara statens förhandlare i fråga om ersättning till ägarna av kärnkraftsreaktorn Barsebäck 2 i samband med beslutet om upphörande av rätten att driva reaktorn för att utvinna kärnenergi. Ersättningen skall bestämmas utifrån samma grundläggande värderingsprinciper som tillämpades i samband med stängningen av Barsebäck 1.

I slutet av april 2005 svarade samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin på en interpellation (ip. 2004/05:517) av Hans Backman (fp) om avveckling av kärnkraften. En viktig utgångspunkt för strategin som Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet enats om var att alla de svenska kärnkraftsreaktorerna riskerar att falla för åldersstrecket under en mycket kort tid. Statsrådet ville i stället ha en kontrollerad utfasning av kärnkraften i den takt som den kan ersättas med förnybar energi.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet har inga invändningar mot regeringens förslag att öka anslag (35:1) Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader med 1 miljon kronor och minska anslag (35:6) Energipolitiskt motiverade internationella klimatin-satser med 500 000 kronor.

Vidare vill näringsutskottet betona vikten av att det nuvarande programmet inom energiforskningen, inbegripet forskningen om förnybara energikällor såsom solenergi, bioenergi och vindkraft, fullföljs. Enligt näringsutskottets mening bör därför regeringen bemyndigas att under år 2005 för ramanslag (35:5) Energiforskning besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 546 miljoner kronor under år 2006 och högst 546 miljoner kronor under perioden 2007–2009.

Näringsutskottet anser liksom tidigare att avvecklingen av kärnkraften skall ske på ett ansvarsfullt och kontrollerat sätt. Mot bakgrund av regeringens beslut i december 2004 stängs Barsebäck 2 vid utgången av maj 2005. I samband därmed uppstår vissa merkostnader för bl.a. avställnings- och servicedrift. Enligt näringsutskottets sätt att se är det rimligt att det befintliga anslaget för merkostnaderna vid avveckling av den första reaktorn i Barsebäck skall kunna utnyttjas även vid avveckling av den andra reaktorn. Regeringens förslag bör godkännas på denna punkt. Det är också lämpligt att ändra anslagsbeteckningen, vilket regeringen har för avsikt att göra.

Med hänvisning till det anförda anser näringsutskottet att finansutskottet bör tillstyrka propositionen, punkterna 11, 12 och 17 i denna del, och avstyrka motion 2004/05:Fi14 (fp) i aktuella delar.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Propositionen

Regeringen föreslår att anslag (26:2) Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling ökas med 20 miljoner kronor. I enlighet med inriktningen av forskningspolitiken (prop. 2004/05:80) anser regeringen att Verket för innovationssystem (Vinnova) bör stärkas med 10 miljoner kronor för teknisk forskning och 10 miljoner kronor för samarbetsprogram med näringslivet inom produktionsteknik och fordons-IT.

Vissa kompletterande uppgifter

I propositionen om forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) redogörs för regeringens bedömning (prop. s. 75) när det gäller teknisk forskning. Forskning inom informations- och kommunikationsteknik, material och nanovetenskap, biovetenskap och bioteknik, process- och produktionsteknik samt rymdforskning tas upp i sammanhanget. Enligt regeringen bör Vetenskapsrådet, Vinnova och Rymdstyrelsen under perioden 2005–2008 tillsammans tillföras 350 miljoner kronor för stöd till teknisk forskning. Av sammanlagt 180 miljoner kronor till Vinnova bör 10 miljoner kronor utgå redan under år 2005.

Vidare redovisas regeringens bedömning i fråga om FoU-program i samverkan med näringslivet (prop. s. 153). Regeringen framhåller att erfarenheterna av de nu löpande samverkansprogrammen mellan staten och näringslivet är goda. Syftet är bl.a. att bygga upp strategisk kompetens inom företagen. En förutsättning för att regeringen skall inrätta samarbetsprogram är att näringslivet bidrar med minst halva finansieringen av programmens totala omfattning. I propositionen redovisas olika forskningsprogram med koppling till fordonsindustrin, bl.a. forskningsprogram inom s.k. fordonstelematik och produktionsteknik. Enligt regeringen bör Vinnova under perioden 2005–2008 tillföras 120 miljoner kronor för FoU-program i samverkan med näringslivet, varav 10 miljoner kronor under år 2005. I näringsutskottets yttrande till utbildningsutskottet över den ovannämnda propositionen (yttr. 2004/05:NU1y) redovisas ytterligare uppgifter om berörda forskningsområden.

Enligt planeringen skall utbildningsutskottets betänkande rörande forskningsfrågor (bet. 2004/05:UbU15) justeras i början av juni 2005.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet har inga invändningar mot regeringens förslag, vilket således bör tillstyrkas av finansutskottet.

Stormkatastrofen i södra Sverige

Motioner

I motion 2004/05:MJ7 (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen angående åtgärder för att minska skadeverkningarna av stormen den 8 och 9 januari 2005. Enligt motionärerna har staten genom Sveaskog AB ett särskilt ansvar att hjälpa till med avverkning i södra Sverige och att anpassa sin avverkning i andra delar av Sverige.

Även i motion 2004/05:MJ6 (kd) tas rollen för Sveaskog AB upp. Motionärerna anser att det är rimligt att ställa särskilda krav på det statliga bolaget Sveaskog i en katastrofsituation. En bedömning bör göras av hur Sveaskogs ställning och resurser kan användas för tillvaratagande, lagring och transport av virke. I vissa fall bör Sveaskog kunna utnyttjas för att byta mark med markägare som förlorat en stor del av sitt skogsinnehav. Det är enligt motion-

ärerna viktigt att ett småskaligt skogsbruk även fortsättningsvis bedrivs i de drabbade områdena.

I motion 2004/05:MJ8 (c) begärs ett tillkännagivande till regeringen om insatser för att minska skadeverkningarna för skogsnäringen och enskilda skogsbrukare bl.a. genom ett avverkningsförbud för den statliga skogen. Ägardirektiv bör ges till Sveaskog AB i syfte att stoppa planerad avverkning dels för att utnyttja maskiner och arbetskraft i söder, dels för att – om möjligt – hindra ett prisfall. Vidare bör lagerstöd lämnas till sågverksindustrin.

Mot bakgrund av de extraordinära utgifterna inom skogsnäringen begärs i motion 2004/05:MJ9 (mp) att regeringen skyndsamt prövar behovet av statliga lånegarantier till den drabbade skogsnäringen. Detta är viktigt för att skogsnäringen skall våga och kunna agera skyndsamt samt kunna erbjuda skogsägarna rimlig ersättning för det fallna virket. Enligt motionärerna är det möjligt att bankerna inte vågar ge de krediter som nu är nödvändiga; då måste staten gå in som garant.

Vissa kompletterande uppgifter

Det statligt ägda Sveaskog AB är Sveriges största skogsägare. Det övergripande målet är att Sveaskogs skogar skall förvaltas på ett föredömligt sätt – både ur produktions- och miljösynvinkel – för att trygga en långsiktigt ekologisk och produktionsmässigt hållbar utveckling. Sveaskog skall aktivt verka för att erbjuda omarronderings- och tillköpsmöjligheter av mark i syfte att förstärka det enskilda skogsbruket. Vidare skall Sveaskog tillhandahålla ersättningsmark till staten i samband med bildandet av naturreservat och markavsättningar för andra allmännyttiga ändamål. All överföring av mark från Sveaskog skall ske till marknadsmässiga priser och på affärsmässiga villkor.

Stormen medförde att 2,5 miljoner kubikmeter virke föll på Sveaskogs marker i södra Sverige. Omedelbart efter stormen satte Sveaskog enligt uppgift in alla tillgängliga resurser och beslutade snabbt att stoppa all avverkning från Dalälven och söderut samt att flytta personal och maskiner till södra Sverige. Sveaskog har hittills upparbetat omkring 1,5 miljoner kubikmeter virke i det stormdrabbade området och räknar med att ta hand om ytterligare en miljon kubikmeter virke innan sommaren 2005. Skogsägare som har angränsande mark och skogsägare som Sveaskog har samarbete med sedan tidigare får hjälp av Sveaskog med upparbetning av stormfällt virke. Även Sveaskogs försäljning av fastigheter till enskilt jord- och skogsbruk i södra Sverige påverkas av stormen, eftersom fastigheterna behöver inventeras och omvärderas efter stormen. Fastighetsobjekt inom stormområdet kommer att bjudas ut under år 2005.

Regeringen informerar i 2005 års ekonomiska vårproposition (s. 23) om vilka åtgärder som vidtagits eller planeras med anledning av stormen i södra Sverige. Bland annat bör dieselskatten temporärt slopas för skogsmaskiner i det berörda området för att öka avverkningskapaciteten i Götaland. Vidare bör enligt regeringens bedömning en skattereduktion införas för stormdrab-

bade skogsägare. Skattereduktionen skall baseras på mängden virke som forslas ut ur stormskadad skog. Stödet föreslås uppgå till 50 kronor per kubikmeter av det virke som forslas ut under åren 2005 och 2006. Vidare har regeringen ansökt om medel ur EU:s solidaritetsfond för att täcka vissa offentliga utgifter med anledning av stormen.

Under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uttalar regeringen (prop. s. 66) att skogsbruket skall kunna få stöd för merkostnader för lagring. Stödet bör kunna avse iordningställande av nya lagringsplatser, bevattnings- och reningsanläggningar, personalkostnader m.m. Under år 2005 får kostnaderna för detta stöd uppgå till högst 100 miljoner kronor, sägs det. Det totala stödet för lagring beräknas till 500 miljoner kronor.

Förordning (2005:229) om tillfälligt stöd för lagring av virke träder i kraft den 1 juni 2005 och gäller t.o.m. december 2008. Den skall dock tillämpas på åtgärder som vidtagits fr.o.m. den 15 januari 2005.

Med anledning av kravet i motion 2004/05:MJ9 (mp) om en skyndsam prövning av behovet av statliga lånegarantier har viss information inhämtats från LRF (Lantbrukarnas Riksförbund) Skogsägarna. Bedömningen är att kreditproblemen för de stormdrabbade skogsägarna hittills är av begränsad omfattning. Skälet till detta uppges vara att krediter behövs dels vid återplantering i ett senare skede, dels vid företagsutveckling. Hittills har det emellertid mest varit fråga om uppröjning m.m. Enligt uppgift från LRF Skogsägarna kommer frågan om kreditgarantier att bli viktig senare.

Miljö- och jordbruksutskottet har nyligen tagit ställning till likartade frågor som de som näringsutskottet skall behandla i samband med stormen (bet. 2004/05: MJU9). Bland annat har miljö- och jordbruksutskottet berört stöd till kreditgarantier respektive lagringskostnader. Miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande i dessa delar har följande ordalydelse:

I 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100 s. 23) redogör regeringen för ett flertal vidtagna och planerade åtgärder för att begränsa stormens negativa verkningar. Dieselskatten för skogsmaskiner i det berörda området slopas temporärt för att öka avverkningskapaciteten i Götaland. Stödet uppgår till 200 miljoner kronor för åren 2005 och 2006. Enligt vad utskottet erfarit kommer regeringen att diskutera även andra skattetekniska frågor med anknytning till stormen och eventuella behov av kreditgarantier med företrädare för branschen och återkomma i frågan. Vidare avsätts 500 miljoner kronor till stöd för lagring av det stormfällda virket. Ekonomiska bidrag kommer att utgå för de verksamheter som behöver bedrivas i anslutning till lagringsplatserna såsom inmätning, hantering och bevattning av det stormfällda virket. Stödet innebär att staten kommer att kunna stå för delar av styrkta kostnader som är förknippade med själva lagringen men inte för transporter till och från lagringsplatserna. Exempel på kostnader som uppkommer vid lagring är terminaler och anläggningar för hantering av virket, markhyra och diverse markarbeten, miljöinvesteringar i form av bevattnings- och reningsanläggningar, personalkostnader inklusive utbildning samt kostnader för mätning av virket. Av de 500 miljoner kronor som avsätts till stöd för lagring får enligt regeringen högst 100 miljoner kronor utgå under år 2005.

Miljö- och jordbruksutskottet föreslår att de i sammanhanget aktuella motionsyrkandena skall lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida. I ett särskilt yttrande (m, fp, kd, c) sägs bl.a. att det inte är möjligt att annat än i liten utsträckning försäkra sig mot de skador som orsakades av stormen. Enligt det särskilda yttrandet kräver situationen efter stormen extraordinära insatser, vilket regeringen också har insett och gjort bedömningen att det finns behov av olika ekonomiska stödåtgärder till de drabbade skogsägarna.

Enligt uppgift förs för närvarande diskussioner mellan Regeringskansliet och företrädare för branschen om eventuella behov av kreditgarantier och om andra frågor.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet konstaterar att regeringen i den ekonomiska vårpropositionen redovisar ett antal vidtagna och planerade åtgärder för att minska skadeverkningarna av stormen i januari 2005. Dessa åtgärder ligger i linje med önskemålen i ovan upptagna motioner. Utöver de åtgärder som regeringen föreslår eller informerar om i vårpropositionen har – som beskrivits ovan – Sveaskog dirigerat om resurser till södra Sverige. Vidare noterar näringsutskottet att regeringen diskuterar frågor med anknytning till stormen, bl.a. om eventuella behov av kreditgarantier, med företrädare för branschen. Med hänvisning till inledda och planerade åtgärder för att minska skadeverkningarna för skogsnäringen anser näringsutskottet att finansutskottet bör avstyrka här behandlade motioner i aktuella delar.

Stockholm den 17 maj 2005

På näringsutskottets vägnar

Marie Granlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marie Granlund (s), Per Bill (m), Ingegerd Saarinen (mp), Nils-Göran Holmqvist (s), Sylvia Lindgren (s), Berit Högman (s), Lennart Beijer (v), Karl Gustav Abramsson (s), Ulla Löfgren (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Yvonne Ångström (fp), Anne Ludvigsson (s), Anne-Marie Pålsson (m), Lars Johansson (s), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 19 Regional utveckling

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Anne-Marie Pålsson (m) och Lars Lindén (kd).

Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna tar bara ställning till de av regeringens förslag till tilläggsbudget som har implikationer för framtiden och som vi motsätter oss.

Då riksdagen har beslutat om innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa det budgetförslag som lades fram hösten 2004 – trots att om detta blivit riksdagens beslut hade nuvarande problem med skenande utgifter inte förelegat.

De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under utgiftstaken.

På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi emellertid en annan syn på vad som skall göras. När det gäller näringsutskottets beredningsområde, utgiftsområde 19 Regional utveckling, ställer vi oss bakom motion 2004/05:Fi20 (m) på så sätt att regeringen senast i budgetpropositionen hösten 2005 skall återkomma till riksdagen med beräkningen av de totala kostnaderna för omlokalisering av statlig verksamhet. Varken kostnader eller konsekvensanalyser har presenterats i dagsläget. Riksdagen kan således inte bedöma om den totala resursåtgången för omlokaliseringen skulle ha kunnat användas på ett annat och eventuellt mer effektivt sätt.

Enligt vår mening bör finansutskottet tillstyrka det nu aktuella förslaget i propositionen och motion 2004/05:Fi20 (m) och avstyrka motion 2004/05:Fi14 (fp) i berörd del.

2. Utgiftsområde 19 Regional utveckling

av Yvonne Ångström (fp) och Nyamko Sabuni (fp).

Folkpartiet tar inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet, eftersom vi hade ett annat budgetalternativ för år 2005 vilket avslogs av riksdagen. Det är de partier som röstade igenom gällande budget som har ansvar för att göra förändringar i densamma. När det gäller utgiftsområde 19 Regional utveckling vill vi dock göra en markering.

Vi anser att regeringens hantering av omlokaliseringsfrågan inte är acceptabel. Det omlokaliseringsbeslut som har forcerats fram av regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet präglas av en total osäkerhet om kostnader och konsekvenser av förslagens genomförande, bl.a. för myndigheternas effektivitet samt ur arbetsmarknads- och jämställdhetssynpunkt. Ett nytt anslag får inte inrättas på så lösa grunder, som de som redovisas i propositionen. Därför

anser vi – i likhet med uppfattningen i motion 2004/05:Fi14 (fp) – att regeringens förslag om ett nytt anslag, som skall föras upp med 200 miljoner kronor, bör avslås av riksdagen.

Vidare ställer vi oss bakom kravet i motion 2004/05:Fi20 (m) att riksdagen – senast i samband med den budgetproposition som avlämnas hösten 2005 – måste få information om beräknade totala kostnader för omlokaliseringen och även finansieringen.

Enligt vår mening bör således det nu aktuella förslaget i propositionen avstyrkas och motionerna 2004/05:Fi14 (fp) i berörd del och 2004/05:Fi20 (m) tillstyrkas av finansutskottet.

3. Utgiftsområde 21 Energi

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Anne-Marie Pålsson (m) och Lars Lindén (kd).

Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna tar bara ställning till de av regeringens förslag till tilläggsbudget som har implikationer för framtiden och som vi motsätter oss.

Då riksdagen har beslutat om innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa det budgetförslag som lades fram hösten 2004 – trots att om detta blivit riksdagens beslut hade nuvarande problem med skenande utgifter inte förelegat.

De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under utgiftstaken.

På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi emellertid en annan syn på vad som skall göras. Inom utgiftsområde 21 Energi, vilket näringsutskottet svarar för, föreslår regeringen ett ändrat användningsområde för anslag (35:8) Ersättning för vissa kostnader för avveckling av en reaktor vid Barsebäcksverket (propositionen p. 12). I denna fråga ställer vi oss bakom uppfattningen i motion 2004/05:Fi14 (fp) att riksdagen inte bör godkänna regeringens förslag om ändrat användningsområde. Det är vår bestämda uppfattning att beslutet om en förtida avveckling av kärnkraften måste omprövas. I annat sammanhang har vi framhållit att vi motsätter oss den strategi för den fortsatta avvecklingen av kärnkraften, som framgår av proposition 2004/05:62 om genomförande av EG:s direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas, m.m. I linje med att vi är emot avvecklingen av Barsebäck 2 bör inte heller ett befintligt anslag kunna tas i anspråk vid en sådan avveckling.

Propositionen, punkt 12, bör således avstyrkas av finansutskottet och motion 2004/05:Fi14 (fp) tillstyrkas i aktuell del. Regeringens övriga förslag inom detta utgiftsområde, propositionen punkterna 11 och 17 i denna del, bör tillstyrkas av finansutskottet. Motion 2004/05:Fi14 (fp) bör avstyrkas i motsvarande del.

4. Utgiftsområde 21 Energi

av Yvonne Ångström (fp) och Nyamko Sabuni (fp).

Folkpartiet tar inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet, eftersom vi hade ett annat budgetalternativ för år 2005 vilket avslogs av riksdagen. Det är de partier som röstade igenom gällande budget som har ansvar för att göra förändringar i densamma. När det gäller utgiftsområde 21 Energi vill vi dock göra två markeringar.

Regeringens förslag om ett utökat bemyndigande, vilket medför ytterligare kostnader på 100 miljoner kronor under år 2006 och under perioden 2007–2009, bör – i likhet med vad som sägs i motion 2004/05:Fi14 (fp) – avvisas.

Vidare vill vi bestämt avvisa regeringens förslag om ändrat användningsområde för ramanslag (35:8) Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av en reaktor vid Barsebäcksverket. Folkpartiet har konsekvent gått emot den förtida avvecklingen av de båda reaktorerna eftersom denna innebär en enorm kapitalförstöring. Som påtalas i motion 2004/05:Fi14 (fp) innebär nedläggningen i praktiken att Sverige ökar sitt bidrag till växthuseffekten. Dessutom skapas en osäkerhet om den framtida tillgången på energi. I linje med att vi är emot avvecklingen av Barsebäck 2 bör inte heller ett befintligt anslag kunna tas i anspråk vid en sådan avveckling.

Med hänvisning till vad som anförts anser vi att regeringens förslag, propositionen punkterna 11 och 12, bör avstyrkas och motion 2004/05:Fi14 (fp) tillstyrkas i aktuella delar av finansutskottet. Vidare bör regeringsförslaget om anslagsomfördelning, propositionen punkt 17 i denna del, tillstyrkas.

Särskilt yttrande

Stormkatastrofen i södra Sverige

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Stormen Gudrun, som drabbade södra Sverige den 8 och 9 januari 2005, var en naturkatastrof. En hel årsavverkning, ca 75 miljoner kubikmeter skog, fälldes över en natt, och många enskilda drabbades mycket hårt av el- och teleavbrott. Hushåll och företag tvingades vänta i veckor på att kommunikationer och värme- och vattenförsörjning skulle fungera igen. Utan de många enskilda och ideella arbetsinsatserna med röjning och undsättning av drabbade människor hade situation för många blivit ännu värre än vad den faktiskt blev. De största och mest långsiktiga konsekvenserna drabbade dock skogsägare och skogsnäring i stort. För enskilda skogsägare är det i många fall fråga om en personlig katastrof där livsverk har spolierats med stora ekonomiska förluster som följd.

Det är inte möjligt att annat än i liten utsträckning försäkra sig mot de skador som orsakades av stormen, som uppgick till orkanstyrka. När en oväntad händelse med katastrofala följder inträffar är det ofta bara staten som har tillräckliga resurser för att lindra skadeverkningarna. Situationen efter stormen kräver extraordinära insatser, vilket regeringen också har insett och gjort bedömningen att det finns behov av olika ekonomiska stödåtgärder till de drabbade skogsägarna. Flera åtgärder har redan vidtagits eller kommer att vidtas för att så mycket virke som möjligt skall kunna räddas och nya katastrofer i form av brand och insektsangrepp undvikas. Regeringen har valt att dela upp stödet i olika delar. Bidrag för lagring kommer att betalas ut, och ett schablonbidrag om 100 miljoner kronor skall utgå till drabbade skogsägare. Därtill kommer skattebefrielse för diesel som används i skogsmaskiner i de drabbade områdena samt en skattereduktion på 50 kr per fast kubikmeter uttaget virke. Anledningen till att detta stöd utgår som en skattereduktion och inte som direktstöd är, så vitt vi förstår, att den ursprungligen ganska stora marginalen i statsbudgeten har tagits i anspråk för andra ändamål, vilket har medfört att den ekonomiska beredskapen för oväntade händelser nu är obefintlig. Stödet borde ha utformats som ett direktbidrag och inte som en skattereduktion. På så sätt hade de drabbade fått stödet fortare, och räntekostnader och avverkningskostnader hade kunnat betalas i tid.

Det vore önskvärt om berörda enskilda, branschföreträdare, organisationer och myndigheter i lämpligt sammanhang får möjlighet att föra fram sina synpunkter på de insatser som har gjorts. Vidare kan det finnas anledning att utforma en handlingsplan med bl.a. förebyggande insatser och insatser som kan bedömas som mest effektiva vid en eventuell framtida naturkatastrof.